

Izhaja vsak pondeljek
in četrtek ob 8. uri
— predpoldne. —
Stane za celo leto 15 L.,
za pol leta 8 L., za četrt
leta 4 L. Za inozemstvo
celo leto 20 L.
Na naročila brez
doposlane naročnine se
ne oziroma.
Odgovorni urednik:
RIJHARD OREL.

Številka 37.

GORIŠKA STRAŽA

V Gorici v četrtek 10. maja 1923.

Letnik VI.

Nefrankirana pisma se
ne sprejemajo. Oglaši
se računajo po dogovo-
ru in se plačajo naprej.
List izdaja konsorcij
"GORIŠKE STRAŽE"
Tisk. S. Spazzal
v Trstu.
Uprava in Uredništvo:
ulica Mameli 5.
(prej Scoule).

V nove vojne!

Kar obstaja svet, ni šlo še nikdar človeštvo skozi tako klavnicu, kakor je bila svetovna vojna. Več kakor 8 milijonov ljudi je poginilo v blatu strelskih jarkov. Slovencev je na svetu en miljon in pol. Za pet slovenskih narodov je umrlo torej ljudi v 4 letih na bojiščih Evrope. Če bi nagromadili vsa trupla na en kupbi nastalo velikansko gorovje samih mrličev in s krvjo umorjenega ljudstva bi napolnili silno jezero. Tisoč miljard zlata je požrla svetovna vojna narodom. «Ubogo človeštvo, kam si pádlo, v kakšne strahote si se progreznilo! Nikdar več, nikdar več take grozote! Branili in borili se bomo z vsemi silami, da se ne vrne!» Tako je vzklikal svet ob koncu svetovne vojne.

Nič se ni spremenilo!

Toda jedva je bil zadnji mrlič pokopan, ko so državniki že pozabili vse gorje in zasejali sema za nove vojne. Zmagovalci so vrgli premagane narode ob tla in jih že štiri leta neusmiljeno tolčajo in davijo. V Evropi je danes 81 milijonov razroženih ljudi, ki ležijo v blatu pred zmagovalci. Mir, katerega so naredili, je hujši kakor vojna! Duh ropa in tatvine se dviga iz mirovnih pogodb.

In glej, na obzoru se kažejo znamenja nove, še strašnejše svetovne vojne. Zmagovalci so svoje delavnice podvojili in celo potrojili. Nič jih ne motijo veliki primanjkljali v državnih proračunih, nič silni dolgovi, v katere so se zakopali. Glejte Francijo! Njeno prebivalstvo nazaduje, njeni dolgovi rastejo, a kljub temu drži pod orožjem armado, kakor je ni še videla Evropa nikdar v mirnih časih. V Franciji je danes 690 tisoč mož v vojaški službi. Nemčija, ki šteje 70 milijonov ljudi, in ne 39 kakor Francija, ni imela nikoli, niti v časih najhujšega militarizma take armade pod orožjem. In Francija izpopolnjuje z mrzljeno naglico svoje brodovje, ustvarja si silno zrakoplovno vojsko in izdeluje nove morilne pline.

Kam gremo?

Isto dela Amerika, isto Japonska, isto druge države. Po vsem svetu se trosijo miljarde za vojaštvo. Narodov se je polastila blažna tekma oboroževanja. Kar se vrši pred našimi očmi, je hujše, kakor vse kar se je godilo v zadnjih letih pred svetovno vojno. V kakšne namene bo služilo orožje, čemu se pripravlja morilni plini? Za kratek čas in zabavo gotovo ne.

Cloveštvo se ni v svetovni vojni nič, prav nič izučilo. Ljudstvo je v svoji kratki pameti pozabilo na vse gorje in poveličuje zopet vojno in militarizem. Prostovoljno drvimo v prepad in pogubo, zapiramo si oči, kakor slepi in mašimo ušesa kakor glušci.

Tako je bilo vselej, kadar je svet propadal in se je kultura razkrajala. Živimo v času, ko Evropa razpadá.

Letnik 1901 se odpusti!

Vojaški uredni list priobčuje okrožnico vojnega ministra, s katero se odpuščajo vsi vojni letniki 1901 novih pokrajin, ki so bili 20. jan. 1923 pod orožjem in so bili že 3 meseca dejanski vojni užbi. Fani je se odpustite.

Kaj se godi po svetu?

Spori in prepiri v fašistovskih vrstah so dosegli svoj višek. Dvojboji med fašistovskimi voditelji se množijo in po časopisih se nadaljuje kreganje med različnimi fašistovskimi skupinami. Te razprtije so važne radi tega, ker so izbruhnil med osebami, ki sedijo v fašistovski stranki na vodilnih mestih. Glavno glasilo fašistov »Il Popolo d'Italia« prav odločno obsoja nepakorščino, ki se je pojavila v stranki in poziva vse pristaše k disciplini. »Že preden ne pišejo časniki o drugem kakor o «razprtijah, ki bruha na dan v italijanskem fašizmu: dvojbi, prepiri, demonstracije in razpuščanje različnih fašov so na dnevnem redu. Tisti, ki kršijo v zadnjih treh mesecih skoro dan na dan disciplino, so fašisti. Če je vzela stranka nase strašno odgovornost, da vlada državo, morajo imeti vsejени pristaši tudi čut te odgovornosti. Sabljaški pust zadnjih dni ne ugaja narodu. Narod je vznevoljen. Treba je napraviti konec neumnim prepipom v naših vrstah.«

V vojaške zapore.

Kakor smo zadnjič napovedali, je posegel vmes tudi Mussolini. Njegova stranka je zanj pač vse, na njem so oprte noge fašistovskega državnika. Če se ta temelj maja se tem stavba, ki je na njem zdidana. Naravno je torej, da je Mussolini segej v prepire in skušal obnoviti red v svojih vrstah. Poklical je k sebi celokupni izvršilni odbor fašistovske stranke in v skoro dveurnem govoru so razpravljali o resnem položaju. Padle so težke odločitve. Sklenili so nastopiti z brezobzirno odločnostjo proti vsem motilcem discipline in kaznovati nepokornež brez ozira na njih nizko ali visoko stališče. Iz stranke sta izključena poslanca Misuri in Pighetti. Največ prahu je namreč vzdignil v državi prepri med tema dvema voditeljem, ki se smrtno sovražita in sta razklašala s svojim prepipom vrste fašistov v Umbriji. Razprtija med temu dvema poslancema je povzročila razen lega v fašistovski stranki celo vrsto dvojev, ki še niso končani. Glavni poseljnik Narodne brambe general De Bono je poslal zato poslancu Pighettiju ukaz, s katerim mu strogo prepoveduje vsak dvoboje z nasprotniki, češ da to škoduje ugledu stranke. Pighetti se je ukazu uprl. V odgovor mu je poslal general De Bono v stanovanje dva častnika Narodne brambe, ki sta ga aretirala in prepeljala v ječe vojaške trdnjave Civitavecchia.

Resno svarilo.

To je pri ukrep Mussolinija proti nepokornežem v svoji stranki. Brez dvoma je hotel dati voditelj fašizma strog opomin vsem drugim sabljach. Bomo videli, kakšen bo uspeh svarila. Kajti na dnevnem redu je cela vesta dvobojev, ki niso še končani. Današnja »Goriška Straža« priobčuje med dnevnimi vestmi poročilo o teh dvobojih. Mi smo mnenja, da je aretacija poslanca Pighettija ter izključitev dveh poslancev le prvi korak Mussolinija. Kajti z enim samim ukrepom ni mogoče vzpostaviti discipline v veliki stranki. Tudi so prepiri postali že prepo-

nosti in pregloboki. Pričakujemo torej, da bo Mussolini izdelal skupno z izvršilnim odborom večji načrt, kako izčistiti in prezračiti stranko po vsej državi. Preveč važna in resna je namreč zadeva, da bi Mussolini ne šel v svojih odločitvah do zadnjih posledic. Saj gre vendar za usodo njegove stranke in za bodočnost fašizma.

Radikalna vlada.

V Jugoslaviji se je vlada gospoda Pašiča lotila dela. Radikalci izdelujejo različne zakonske načrte, med njimi državni proračun ter zakon o davkih in uradniških plačah. Vsi trije načrti so za državno življeno Jugoslavije velike važnosti, a vendar pričakuje javnost od vlade trenutno nekaj drugega. Vse čaka, kaj bo s sporazumom med Pašičem, Radičem in Koročem. Kdaj pričnejo zopet pogajanja med tremi voditelji? Do danes se ni položaj prav nič premaknil. Pašič se ni še približal Radiču in Koroču. Ker je od tega odvisna usoda Pašičeve vlade same se bo moral Pašič v kratkem odločiti. Sicer preide Slovenska ljudska stranka z Muslimani v opozicijo in radikalna vlada ostane v parlamentu brez večine. Dr. Korošec sam je v nedeljo izjavil, da je sedanji politični položaj trajno nevzdržljiv. Samo enega naroda mogli delj časa vladati nad vsemi tremi. Radikalna stranka ni v Sloveniji dobila nobenega poslanca, a vendar odloča v vseh naših zadevah. To je nenaravno. Realnost sama nujno zahteva, da se dela najprej na sporazum in da se Slovenija upravlja od Slovencev.«

Potrpežljivosti je treba.

Toda naj se sporazum tudi v kratkem doseže, kljub temu si ne smemo misliti, da se bo radi tega država kar čez noč prerodila. Vsaka mlada država potrebuje leta in leta, preden se vsestransko utrdi in izpolni. Tako je bilo v vseh državah v zgodovini in nič drugače ne bo z Jugoslavijo. Podlaga za zdravo državno življeno je dobra uprava.

Toda dobra uprava zahteva strokovnjake, ki poznajo natančno vse pokrajine države, ki so temeljito poučeni o krajevnih razmerah in potrebah vseake dežele. Le tako morejo pravično in pametno odločati o prošnjah in vlogah državljanov. Takih uradnikov Jugoslavija še nima. Srbi poznajo dobro Srbijo, ne poznajo pa Hrvatske in Slovenije. Slovenci poznajo Slovenijo, niso pa poučeni o razmerah v Srbiji, Bosni in na Hrvatskem. Isto velja o Hrvatih. Šele rod, ki dorašča, bo poznal potrebe in razmere vse države in bo sposoben upravljati celokupno državno ozemlje.

Danes je to težko in zato zahtevajo Hrvati in Slovenci avtonomijo: »Hrvatske in slovenske razmere poznamo mi najboljše, zato bomo našo deželo najbolje sami upravljali.« V Belgradu naj se odločajo le tiste stvari, ki so najbolj potrebne in vsem skupne.

Kedaj je ljudstvo zadovoljno?

Če hočeš da so državljanji zadovoljni, morajo biti uradniki neprišanski, pošteni in pravični. Pošten

pa ostane uradnik le tedaj, če ima primerna plača da mu ni treba iskati »postranskih« zasluzkov pri strankah. Zato se peča radikalna vlada z ureditvijo uradniških plač in to je velikega pomena za državo. Vendar stvar je lahka. Jugoslavijo stanejo uradniki 3500 milijonov dinarjev na leto. To je velika svota, ki pritska ljudstvo. Razen tega je uradnikov preveč in vlada bo morala odpustiti precejšnje število. Toda če se posreči skrčiti vrste uradnikov in jim zvišati plačo, bo uprava na mah boljša in ljudstvo bo zadovoljno.

Ljudstvo zahteva tudi, da je davek pravično in enako razdeljen med vse državljanje. Danes je v Jugoslaviji to silno težko, ker ima skoro vsaka dežela drugačen davčni sistem. Preden se sistemi izenačijo, je treba mnogo, mnogo truda. Predvsem je potreben zemljiški kataster za vso državo. Brez zemljiškega katastra ne moreš vpeljati pravičnega davka, ker nimaš kontrole. Danes pa so Srbija, Črna gora in Makedonija brez katastra in preden se vpelje je treba dolgih, dolgih let. Nobena vlada ne more pri najboljši izvršiti tega dela v par mesecih. Kajti vsi vemo koliko let je porabila zato Avstrija. Tudi v Italiji se vpeljuje zemljiški kataster že leta in leta in še danes ni dokončan.

Te in še mnoge druge naloge mora rešiti Jugoslavija, preden - ačka je še mrežljivo sezidana - čež nč m tako se tudi Jugoslavija ne more.

Edinstvo raste.

Sicer se pa posamezne dežele Jugoslavije vidno in vsak dan bolj združujejo.

Gospodarko življeno je tista vez, ki spaja in objema vse dele države v vedno bolj naravno enoto. Slovenski trgovci hodijo po kupčiji do v Banat in Makedonijo in Srbi prihajajo po trgovskih poslih v Ljubljano in Maribor. Trgovski promet se preliva kakor živa reka od enega do drugega dela države. Živahn kupčija veže in druži Srbe, Hrvate in Slovence bolj trdno kakor vsa politika. Velikega pomena so v tem oziru takoj zvani velesejmi. Lansko kdo se je vršil tak velesejem v Ljubljani in privabil industrialce in trgovce cele Jugoslavije v Slovenijo. Tam so to varne vseh pokrajin razstavile svoje izdelke in tako so se Srbi, Hrvati in Slovenci medsebojno spoznavali, seznanili so se z gospodarskimi potrebami in razmerami različnih pokrajin in stopili v trajne trgovske stike.

Ravnokar se je vršil nov v lesejem Zagrebu. Zopet se je utrdila gospodarska vez med pokrajinami Jugoslavije. Življeno samo sili k združenju in ujedinjenje treh bratskih narodov. In to ujedinjenje, ki se vrši naravno in samo od sebe, je več vredno kakor vsi naporji politikov. Kdor sezida med posameznimi pokrajinami potrebne železniške proge bo storil za edinstvo Jugoslavonov več kakor deset strank s svojimi programi o državnem edinstvu. Ne v besedah, tem več v dobrri upravi in gospodarskem življenu leži jamstvo državne konsolidacije Jugoslavije.

Srite Naročajte
Berite „Goriško Stražo“.

DNEVNE VESTI.

Avtonomistično gibanje v Italiji.

Kakor že znano, so se po vojni podrobile v raznih provincah avtonomistične struje; nabolj agilna je bila doslej skupina na Sardiniji. Vlada je vse storila, da bi to gibanje udušila. Te dni je tajništvo avtonomistične stranke razposlalo okrožnico po vsej državi, v kateri pravi med drugim: «Vladne agencije so širile vest, da je sardinska avtonomistična stranka prestopila v fašistovsko. To pa ne odgovarja resnici. Avtonomistična ideja nas je združila, avtonomistična ideja je tista, okoli katere ostanemo disciplinirani tudi zanaprej. Živela avtonomija!»

Vlada in nefašistovske zastave.

Po vseh deželah države se vršijo v zadnjem času evharistične okrajne procesije, katerih se udeležujejo verske in kulturne organizacije s svojimi zastavami, ki so — kar je v Italiji navada — vse brez izjeme blagoslovljene. Pred kratkim je videmski kvestor prepovedal v nekem videmskem okraju nositi označene praporje pri procesiji. To seveda ni bilo po volji ljudovcem in poslanca Fantoni in Biavaschi sta vložila interpelacijo na notranjega ministra. 30 letni minister Finzi je odgovoril, da vlada sicer ščiti katoliško vero in duhovščino, da pa ne more dovoljevati zlorabljanja procesij v strankarske namene, ker bi moglo priti med fašisti in ljudovci do sporov. Ljudovci so hudi na ta odgovor, češ, zakaj pa smejo nositi fašisti svoje zastave?

«Il Friuli» protestira proti temu tlačenju v imenu svobode, če ni že — umrla.

Vlada je odstavila te dni večje število prefektov in jih nadomestovala z novimi. Med drugimi je odstavljen tudi kom. Maggioni, ki je bil nekoč v Gorici in je postal nato prefekt v Zadru. Značilno je, da so novi prefekti po večini generali in je le eden civilist.

Kaj je to?

Iz Števerjana nam javljajo, da se Straža zelo naredno dostavlja. Zadnja četrtkova Straža sploh ni došla v občino. Kdo je temu kriv? Treba bo posvetiti v poštno upravo, da izvemo, kje je tisti, ki ne vrši svoje dolžnosti, dasi je zato plačan.

Škof v zrakoplovu.

Budimpeštanski škof msgr. Muckes se je v nedeljo prevozil v zrakoplovu v Videm, odkoder je nadaljeval polet proti Rimu. Kakor vidimo, postaja areoplan čimdalje bolj vsakdanje vozilo.

Angleško časopisje o ljudski stranki.

Zelo zanimive so sodbe angleških listov o italijanski ljudski stranki. Ugleđni «Manchester Guardian» pravi: «Najbolj zanimiva osebnost Italije v tem trenutku je don Sturzo, ki je voditelj edine stranke, ki se postavlja Mussoliniju po robu. Sturzo poudarja v nasprotstvu s fašizmom, ki obojuje vsemogočnost države in narod, državljanstvo svobodo, ki mora jamčiti vsaki stranki avtonomijo. Sturzo se zaveda, da poleg italijanskega naroda obstaja še velik svet. Fašistovska časopisje je v kričečem nasprotju s Sturzovimi idejami; ono ne prizna nobene stranke razen fašistovske.»

Sabljači.

V deželi Umbriji traja že delj časa spor med fašistovskima poslancema Misurijem in Pighettijem. Stranka je bila odposlala bivšega podministra De Vecchia in majorja Teruzzija v Umbrijo, da napravita mir med obema sovražnikoma. In res se jima je posrečilo ju pobotati. Pri tej priliki sta sestavila tudi zapisnik o razsojenem sporu in ga lepo shranila. Vse bi bilo lepo zaspalo, da ni De Vecchi prišel pred tednom nenačoma z zapisnikom na dan, ki se je tudi objavil v časopisih. V zapisniku je bilo seveda marsikaj neprijetnega in britkega za sprta poslanca in Pighetti se je čutil užaljenega, da spravljajo te stvari v časopise. Zato je pekličal na dvoboju podministra De Vecchia in poslal poziv tudi majorju Teruzziju. Obenem je priobčil Misuri pismo na svoje volilce, kjer se pred njimi pere in čisti. To pismo je zopet užalilo predsednika dejavnega odbora Umbrije odvetnika Felicionija in župana mesta Perugia gospoda Uccellija. Eden in drugi je poklical na dvoboja Misurija. Tako imamo na dnevnem redu kar stiži uvođenje na enkrat.

To so glavni sabljači. Njih vročekrvno obnašanje je tolkanj razsrdilo Mussolinija, da je vrgel oba poslanca iz stranke in je vtaknil Pighettija celo v zapor, kakor poročamo na prvi strani. Pighetti se torej ne more več sabljati, četudi bi hotel, ker je zaprt.

Razen teh dvobojev so se nekateri drugi na dnevnem redu, a niso tako važni.

Gadji pik.

Preteklo nedeljo se je vračal Goričan Henrik Golja s svojo sestro Fanico s Sv. Gore in jo je hotel zaviti po bližnici proti Solkanu. Komaj je stopil z glavne poti, ga je pičil gad v nogu, in brž mu je močno zatekla. K sreči je bil na Sv. gori zdravnik dr. Fran Jakončič, ki je pritekel na pomoč, izčigal Golji rano in mu rešil tako življenje.

Po petih letih.

Gospod Ciril Cej iz Gorice je pisal iz ujetništva pismo staršem, ki so po petih letih prejeli prvo vest o svojem sinu. Gospod Cej, ki je bil vjet v novembetu 1914, se nahaja sedaj v Moskvi. Vsekakor vesela vest, ki mora marsikaj našo mater in zeno navdati z novim upanjem.

Zenske bodo volile.

Minister Mussolini je dejal predsednici mednarodne ženske zveze, da bo fašistovska vlada uzakonila žensko volilno pravico za občinske svete in deželne zbore.

Čiščenje.

Izredni komisar za železnice fašistovski poslanec Torre je prišel te dni v mesto Alessandria in imel tam govor v mestnem gledišču. Pri tej priliki so se sprli tamkajšnji fašisti in se med seboj pretepli. Narodna bramba in fašistovski železničarji so streljali eni na druge. Ko je Mussolini zvedel za pretep, je odredil takoj preiskavo in poslal De Vecchija v Alessandrijo. V teku 24 ur je bila razsodba gotova: železničarska straža se razpusti, ravnotako se razpusti Narodna bramba.

Noben vojak Narodne brambe ne sme več nositi uniforme in mora takoj oddati orožje. Kdor se ne pokori razsodbi, je kriv izdajstva in zapade težkim kaznim.

Maščevanje v spovednici.

V župni cerkvi v Loratu pri Bresci je tridesetletni Testa vstopil v spovednico in je opravljal velikonočno spoved. Drugih ljudij ni bilo v cerkvi. Kar skoči Testa od svojega mesta k spovedniku in ga s tremi sunči uvođe na enkrat.

To so glavni sabljači. Njih vročekrvno obnašanje je tolkanj razsrdilo Mussolinija, da je vrgel oba poslanca iz stranke in je vtaknil Pighettija celo v zapor, kakor poročamo na prvi strani. Pighetti se torej ne more več sabljati, četudi bi hotel, ker je zaprt.

Razen teh dvobojev so se nekateri drugi na dnevnem redu, a niso tako važni.

Obisk angleškega kralja in kraljice.

V pondeljek je obiskal angleški kralj Rim in je gost pri Emanuelu III. Sprejem rimskega ljudstva je bil sijajen, vse hiše so mrgole italijanskih in angleških zastav, godbe so svirale angleško državno himno. Obisk ima seveda političen pomen. Najbrž se bodo menili o rurskem vprašanju in Angleži bodo poskusili potegniti Italijo na svojo stran. V zameno bodo odstopili Italiji, kakor kaže, malo kolonijo Giubaland, ki se nahaja v Afriki.

Na železnicah.

Od lanskega novembra do 30. aprila je bilo na železnicah odpuščenih 17232 delavcev. Vlada pravi, da pojde do konca leta se 30 tisoč uslužbencev na spreهد.

V knjigi neumrjočih.

V Milanu je neki gospod Cremone si plesal pretekli teden nepretrogoma 50 ur in 25 minut in dosegel tako prvo mesto med plesalcji vsega sveta. V času 50 ur se je mož tako spotil, da so mu lili kar celi studenci raz obraz. Njegov trd ovratnik je bil takoj grozno zmečkan, da je postal tenek kakor vrv obešenca. Od potu so se prijemale telesa celo klače. Živeči škropilnik!

Ubogi plesalec je zgledal kakor črna pošast. Njegova plesalka je pa bila takška, da se je kamnu smilila. Zgledala je kakor obupana kokoš. Jasno je torej, da je bila slava draga, zelo draga plačana. Z mirnim srcem zapisemo oba norca v album nesmrtnikov.

Pričakujemo da se bo prihodnji pojavil violinist, ki bo drsal brez prestanka 6 tednov po strunah. Nevarno je le, da umrje prej od lakote.

Ata Mussolini

so povabili za 16. maja poslance na parlamentarno zasedanje.

Vojaki z volivno pravico.

Kakor znano v naši državi vojaki nimajo volilne pravice in ne morejo biti poslanci. Nastane vprašanje, kaj je z Narodno brambo. Ali smejo njeni člani voliti in voljeni biti? To vprašanje je važno, ker se ravnomjeri pripravlja v parlamentu nov volilni red in zahtevajo nekateri poslanci, da se ne sme volilna pravica dovoliti Narodni brambi. Po njihovem so brambovci vojaki kakor drugi in se ne smejo vtikati v politiko. Mussolini pa trdi, da pritiče brambovcem volilna pravica, ker so prostovoljno pod orezjem in se v tem razlikujejo od ostalega vojaštva. Mi smo mnenja, da bo obveljala Mussolinijeva. Narodni brambavci imajo torej prednost pred ostalimi vojaki.

Skriviljeni hrbiti.

Poslanec Misuri, ki je izključen iz fašistovske stranke, je pred slovensom napisal v listih pismo, v katerem govori tudi o Mussoliniju, in sicer med drugim sledi: «Gotovo vidim v njem živ simbol našega idealja, toda nikakor ni on zame malik ali celo gospodar. Jaz pokleknam pred svojega Boga, se poklonim pred kraljem, stojim pozor pred svojim voditeljem. Mislim, da je prilizovanje in laskanje izpridilo že najboljše može in ošibilo najmočnejše. Po mojem bo obnova domovine končno zagotovljena šele tedaj, ko bo dal naš voditelj zravnati s palico skrivljene hrbiti vseh hlapcev, da jim more čitati v očeh njih misel.»

JULES VERNE:

ČRNA INDIJA

ROMAN.

Prosto poslovenil Z. Z.

—“—

Vsekakor so uradniki v zavesti svojega uspeha podvajili svoj napor. Svetloba oddaljene luči se je približala do približno petdeset korakov in bila vedno jasnejša. Tudi nosilec luči je postal že vidnejši. Včasih se je obrnil nazaj, pri čemer je bilo opaziti nedoločen profil človeškega lica in, če ni nase prevzel te podobe gorski duh, je moral Jack Ryan priznati, da se tu ne more govoriti o nenaturalnem bitju. Sedaj je sam tekel hitrejše in skušal druge priganjati. «Hitro! Hitro!» je kričal, »kmalu dohitimo to prikazen,

Videzno omaguje in če zna tako dobro govoriti kot zna teči, potem nam more marsikaj povedati.»

Zalibog je preganjanje postalo vedno težavnejše. V bližini zadnjih ovinkov so se križali ozki prostori kakor zahodi v labirintu. Ta zmeda je nosilcu luči olajšala beg. Svetloba je naenkrat izginila. Gospod Elphiston in njegovi uradniki so ostali naenkrat na koncu rova pred ozko odprtino v skrilnatem kamenju. Hitro so pregledali svetiljke in pogumno drli skozi ta vrata. Toda komaj so prodri sto korakov dalje v tej vedno se odpirajoči galeriji — so nenadoma obstali. Tik stene so ležala na tleh štiri telesa — mogoče štiri mrliči. «James Starr!» krikne gospod W. Elphiston.

«Harry! Harry!» se izvije Jack Ryanu vzkljik. V resnici: tu so ležali inžener, Madge, Simon Ford in nje-

gov sin Harry, vsi nepremični! Kmalu pa se je začelo eno telo pregibati in začul se je slaboten glas stare Madge. Gospod W. Elphiston, Jack Ryan in uradniki so skušali inženjerja in ostale prebuditi v življenje in jim vili nekaj okrepčujučih kapljic. Kmalu so dosegli svoj namen. Ti deset dni v novem Aberfoylu zaprti nesrečniki bi bili kmalu lakote umrli. Da niso tekomp tega dolgega ujetništva poginili, je vzrok (kot je gospod inženzer kasneje povedal) edino to, da so našli v bližini koščke kruha in vrček vode. Gotovo se jih je usmililo kako dobro bitje, ki se mu morajo zahvaliti, da so ostali še živi. Gospod W. Elphiston se je vprašal, če ni bila to morda ona nedosegljiva večja, ki je tudi nje speljala na to место, kjer so ležali nesrečniki.

Naj bo že vzrok kar hoče, dejstvo je bilo, da so bili vsi štirje rešeni!

Skozi ozko odprtino, skozi katero je hotel nosilec one luči očividno g. Elphistona spraviti, so se vsi podali nazaj v kotažo. James Starr in njegovi spremiščevalci niso zato mogli najti z dinamitom razstreljenega izhoda, ker je bil ta založen s skalami, ki jih niso mogli v temi odstraniti. Medtem namreč, ko so preiskavali široko votlino, je neka zlobna roka hudobno prekinila zvezo med starim in novim Aberfoylem.

XI.

COAL - CITY.

Tri leta po poprej popisanih dogodkih so priporočale ročne kupnje za turiste kot posebno znamenitost premogovnik v novem Aberfoylu, ki naj si ga ogledajo vši premogovni in po grofiji Stirling.

Kaj je novega na deželi

IZ LOKOVCA.

Bliža se nam še precej hitro poletni čno in z njim praznik sv. Peter in Pavla, ki sta zavetnika naše cerkve. Lep praznik se bliža, a naša fara še sedaj nima svojih zvonov. Ze dva meseca so zgotovljeni v Trstu, pa ni nikogar, ki bi jih spravil domov. Gospod kurat je že bil v tovarni, pa ne vem, knj je ukrenil. Mi občinarji smo mnenja, da bi se morali občinski svetovalci in župan za svar zavzeti in pripeljati na kukšen način zvono v vas. Po tolikih letih bi praznovali zopet lepi shod naše farne cerkev z milim potrkavanjem in ljubim zvonenjem zvonov.

Zato prosimo g. kurata in županstvo, da naredijo potrebne korake pri oblastvu, da se postavijo zvoni do tega dne v zvonik. Mi občinarji smo pripravljeni pomagati in bomo dali, če je treba, tudi sredstva na razpolago.

Pogumno torej na delo!

Več občinarjev.

Požar v TEMNICI (na Krasu).

Dne 2. maja je zadela našo občino huda nesreča. Popoldne ob 5. uri je začela goreti cerkvena baraka, ki je bila takoj vsa v plamenu. V četrtni urki je zgorelo vse do tal, tako da ni bilo mogoče nič rešiti. Škoda na blagu se ceni na približno 15.000 lir. Vzrok

požara je neznan. Ker je to v teku enega meseca že drugi požar v naši vasi, je bilo ljudstvo v velikem strahu. Komaj sta se ubranili dve sosednji hiši pred požarom. Ker ni bila cerkvena baraka zavarovana, trpi cerkev veliko škodo. Zato prosimo usmijena srca podpore, da si moremo zopet pripraviti kraj in sredstva za službo božjo.

Napad v Dobravljah. V sredo okrog devete ure zvečer se je bližal živinski prekupevalec Marc Štefan svojem domu. Kar se mu približa naznane in udari Marca s polemom po glavi. Marc se zgrudi. Ropar mu vzame 9.300 lir in zbeži. Ko je nesrečni Marc prišel k zavesti, je šel domov in legel. Par dni kasneje je policija v Mestrah pri Benetkah zasačila osebo, ki so pri njej našli 6000 lir in potni list na ime Marc Štefan. Tiček je mislil na Ameriko, pa bo nekaj časa v zaporu premišljeval peto zapoved, ki pravi: ne ubijaj! in sedmo: ne kradi!

Dobravlje. Drugi večer po napadu na Marca so skušali neznanci vdreti v dobravsko cerkev; vaščani so pravočasno zapazili poskus in so lepe fante zalovili. Gospoda Vrčona so že petkrat obiskali neznane osebe, ki so mu odnesle blaga v vrednosti nad 7000 lir. Zelo hvaležno polje za orožnike!

občine, ki so rekurirali. Pri vsakem davkoplačevalcu navede komisija visino dohotka z razliko od enega, ki ga je ugotovil in odmeril davni agent. Okrajna komisija mora najbolj pozno do 30. septembra 1923. dostaviti davkarjam svoje ugotovitve, sezname in rekurze. Do 10. oktobra morajo davkarije poslati vsem županstvom prepise davenih seznamov s tozadevnimi ugotovitvami od strani okrajne davne komisije. Županstva morajo tudi v tem slučaju javno razglasiti, da so sezname davkoplačevalcem na vpogled od 16. oktobra do 25. oktobra kakor v prvem slučaju.

Pravica davkoplačevalca.

Ako ni poljedelec zadovoljen z ugotovitvijo okrajne komisije glede visine določenega čistega dohotka, mora vložiti priziv na pokrajinsko davno komisijo, in sicer najbolj pozno do 5. novembra 1923. Priziv se mora vložiti potom pristojne davkarije ali pa potom županstva. Županstvo mora odposlati seznam in prizive, ki so jih davkoplačevalci vložili proti ugotovitvam okrajne komisije, pristojnim davkarjam in sicer najbolj pozno do 10. novembra 1923. z izjavo, da so izdali zgoraj omenjeni razglas.

Delo pokrajinske davne komisije.

Davkarije morajo do 20. novembra 1923. dostaviti pokrajinskim davčnim komisijam davne sezname za vsaka posamezno občino pokrajine, sprejete prizive kakor tudi svoje uradne prizome k prizivom. Pokrajinska komisija mora davkarjam odposlati svoje ugotovitve in prizive do 20. decembra 1923. Davkarije morajo potem označiti te ugotovitve v izvirnih davčnih seznamih kakor tudi v prepisih. Prepis davčnega seznama s tozadevnimi spremembami v smislu sklepov pokrajinske komisije, morajo davkarije dostaviti posameznim županstvom, ki morajo javno razglasiti od 1 do 10. januarja 1924. Ta razglas nadomešča osebno obvestitev.

Zadnja postaja.

Proti ugotovitvam deželne davne komisije lahko vložijo davkoplačevalci in davkarije rekurz na osrednjo davno komisijo, ki je ustanovljena za resevanje sporov glede direktnih davkov, in sicer najbolj pozno do 10. februarja 1924. Rekurzi proti ugotovitvam deželnih komisij so pa dovoljeni samo radi pravnih vprašanj. N. pr. Davkarija je naložila nekomu, da mora plačati davek in mu je tudi odmerila visino tega daveka. Pri prvem rekurzu na okrajnici komisiji in v prizivu na deželno komisijo se davkoplačevalci lahko pritoži radi pravnih vprašanj kakor tudi proti višini daveka. V rekurzu na osrednjo komisijo pa se davkoplačevalci ne sme pritožiti radi visine obdačenega čistega dohotka, temveč samo radi pravnih vprašanj n. pr. ako ni lastnik zemljišča, kolon ali pa zakupnik zemljišča, od katerega bi moral plačati davek na zemljiski dohotek.

Komisije ne smejo zaslišati davkoplačevalcev osebno.

Zakon ne dovoljuje komisijam osebnega zasliševanja davkoplačevalcev. Pač pa smejo komisije pritegniti k sodelovanju kmetijske strokovnjake. Komisije smejo tudi uradno ugotoviti zemljiski dohotek pri onih davkoplačevalcih, ki niso navedeni v davčnih seznamih davkarij. Proti uradnim ugotoviteljem od strani okrajne komisije sме rekuričati na pokrajinsko komisijo davkoplačevalcev kakor tudi davkarija. Proti uradnim ugotovitvam deželnih komisij se vloži rekurz pri isti deželni komisiji.

Važna določba.

Clen 29. določuje, da nimajo lastninske in druge spremembe na zemljisku med letom, bodisi da jih povzroči podevanje ali pa pravna dejanja med živimi (kupne-prodajalne pogodbe, darila i. t. d.) z ozirom že ugotovljeni zemljiski dohotek (seveda tudi davek) nobenega vpliva; tozadevne prijave prošnje se resijo šele po enem letu, ko so bile predložene davkarjam. Ta določba je

za pravno in gospodarsko življenje verna, zato zapomnite si jo dobro.

Kako naj župani obvestijo davkoplačevalce o davnih seznamih ali pa prepisih?

Predvsem morajo objaviti razglas na zato določenih krajih: v razglasu mora biti označen prostor, dan in ure, ob katerih lahko pregledajo davkoplačevalci daveni seznam. Poleg tega pa uporabijo župani lahko tudi še druga sredstva: poziv v časopisih, preklic pred cerkvijo i. t. d.

Kedaj je zemljiski dohodek podvržen dakovu?

Zemljiski dohodek je uvrščen v skupino B. obdačene premične dohodnine. Najnižji dohodek, ki je v tej skupini podvržen obdačenju, mora znašati lir 535. Zato ne bodo kmetje plačevali davača od zemljiskega dohodka, ako ne znaša njihov čisti zemljiski dohodek lir 535. Ako pa znaša zemljiski dohodek lir 536, bo moral kmet ze plačati 10 odstotkov daveka. Vtisnite si te stevilke dobro v spomin.

Kazni.

Poljedelec, ki ne priredi dohodka do 30. junija 1923. ali pa priredi zemljiski dohodek sicer pravočasno, toda neresceno, bo kaznovan do četrtine celoletnega daveka, ki odpade na dohodek ali pa na del dohodka, ki ni bil prijavljen.

Ta kazzen se sme odpustiti in zmanjšati samo potom zakona.

Kazzen se kratkomalo pripisuje k diku, ne da bi se o tem obvestil davkoplačevalec. Da ne bo stokanja in jokanja, prijavite pravilno in v pravem roku, kakor zahteva zakon.

Osebne določbe.

Kr. odlok od 25. marca 1923. št. 686, s katerim so raztegnili davek na zemljiski dohodek v novih pokrajinah, določuje v prvem členu sledeče: Končni davčni sezname o razloženem zemljiskem daveku se morajo za nove pokrajine sestaviti najbolj pozno v teku meseca leta 1924. Prvi obrok tega zemljiskega daveka zapade komaj 20. aprila 1924, dokler zapade prvi obrok pri vseh drugih italijanskih direktnih davekih, ki bodo za nove pokrajine veljavni s 1. januarjem 1924, ze 20. februarja 1924.

Pojasnili smo v "Gor. Straži" davek na zemljiski dohodek, kolikor smo mogli natančno, radi tega, ker je zelo važen za vse naše kmečko ljudstvo. Na podlagi naše razlage ne bo težko županom, učiteljem, duhovnikom in drugim pomagati kmetu, da brez škode izvrši napoved zemljiskega dohodka do 30. junija 1923.

Dr. J. Biteznik.

Cene v Gorici na drobno.

Cesnik 1.80—2 liri na kg., šparglji 2—2.80, kislo zelje 1.50—1.60, čebula 1—1.20, navaden fižol 1.40—1.60, koks 3—3.20, krompirček 0.65—0.75, grah 1.20—2, peteršilj 1—1.10, špinaca 0.50—0.70, črešnje 5—6, jabolka 1.80—2.80, jagode 12—16 lir na kg. Maslo 13—14, mleko 1.20—1.40. Jajca po 40—45 stot. kos.

VALUTA.

Dne 8. maja si dobil na tržaški borzi:

- za 100 avstr. kron 2.6 do 3.1 cent.
- za 100 českih kron 60.90 do 61.25 lir.
- za 100 dinarjev 21.60 do 21.90 lir.
- za 1 amerikanski dolar 20.35 do 20.45
- za 100 šv. frankov 368.50 do 370.40 lir.
- za 100 mark 5.5 do 5.9 stot.

PRIREDITVE.

PODRAGA.

Naše kat. slov. izobraževalno društvo v prizori prihodno nedeljo, dne 13. maja ob 4. uri popoldan na pokritem dvorišču g. Jožeta Žurja (h. št. 113) Jučič-Česnikovo narodno igro "Domen". Društveni pevski zbor bo zapel nekaj ljubkih posnico. Ker je igra zelo zanimiva in lepa, pričakujemo obilne udeležbe. Torej prijatelji v nedeljo v Podrago!

GOSPODARSTVO.

Novi davek na dohodek iz zemlje.

Kako se lahko še na drugi način izvrši napoved.

V predzadnji "Gor. Straži" smo pojasnili v odstavku "Kaj mora obsegati napoved davkoplačevalca", v zadevi zemljiskega dohodka ter smo rekli, da mora biti naveden ves kosmati dohodek, namišljena najemnina vse izgube in stroški, obresti itd.

Clen 14 določuje, da so veljavne tudi napovedi, pri katerih poljedelec ne prijavi kosmatega dohodka, obresti, najemnino, stroškov in izgub; dovoljno je, da se navede čisti dohodek taka napoved oprošča davkoplačevalca od vseke kazni. — Toda tudi v tem slučaju mora davkoplačevalec dati potrebna pojasnila, dokumente itd. ako jih zahtevajo od njega davčni uradi, oziroma komisije, ki imajo nalogo ugotoviti čisti dohodek.

Komu se morajo oddati napovedi? Napovedi se lahko izročijo na davkarje, pod katero spada občina, v kateri ima poljedelec svoje bivališče ali pa pokrajinska družba svoj sedež. To tudi v slučaju, ko ima poljedelec zemljiski v različnih občinah.

Napovedi se lahko tudi izročijo na domačem županstvu, ki jih mora v roku 10 dñ po prejemu izročiti pristojni davkarji. Pri zakupniku se smatra za občino bivališča tista občina v kateri leži zemljiski, ki je podvrzeno obdačenju.

Važna je za poljedelca določba člena 14, ki mu dovoljuje, da lahko prijavi poleg podatkov, ki se tičejo njegove osebe in narave, obseg (mere), lege zemljiska, mesto natancne in razdeljene napovedi, samo čisti dohodek iz zemljiska, ki je podvrzen daveku.

Kdo ugotovi obdačeni zemljiski dohodek?

za ugotovitev zemljiskega dohodka, ki je podvrzen obdačenju, so poklicane okrajne in pokrajinske komisije ter davkarije. Pri deželnih komisijih ima pravico do odločajočega in ne samo do posvetovalnega glasu tudi deželni finančni intendant ali pa njegov namestnik.

Dolžnosti davkarij.

Ko je minil rok za vlaganje napovedi (to je po 30. juniju), morajo davkarije

Vso čast gospodinjam

ki zahtevajo odločno pri trgovcu domači izdelek Pekatete So najcenejše, ker se zelo nakujo.

Poskusite, prepričali se boste.

Anton Doljak

mehanik v Jemnici

Ivanka Doljak roj Batjel
poročena

Jemnica, dne 26-IV-23, Máravsko

MED. UNIV.

dr. Rado Sfiligoj

se je preselil

v Via Mameli (Via Scuole) št. 8

tik stare gimnazije ter ordinuje za kirurgijo, porodništvo in ženske bolezni od 9-11 in 2-3.

Cene brez konkurence!

Pri tvrdki

Anton Terpin in drug

Via Rastello 10 — GORICA

dobite najbolj bogato izberi manufakturnega blaga, kakor: volne, tkanine, bombaževine za gospe in gospode; etamin, batist, svile, perkala, raznovrstnega blaga za srajce, asfert, regadin cajha, žameta za moške oblike i. t. d.

Velika izbera perila za neveste, odeje, kovtre, volnena posteljna pregrinjala, volne in žime za žimnice.

Velika zaloga vseh predmetov za birmo.

Cene brez konkurence!

Na debelo!

Na drobno!

Pozor gospodinje.

Dnevno sveža pražena kava najboljih vrst se dobi v trgovini

R. NARDIN

v GORICI

Via S. Giovanni 10.

Razpošilja se tudi po pošti!

POZOR!**na staro slovensko tvrdko**

Razprodajam pohištvo po tako znižanih cenah in sicer Omare . . . od 200 lir naprej posteljnake . . . 90 " " vzmeti (šušte) . . . 70 " " blazine . . . 60 " " kompletné spalnice 800 " " Velika izbera navadnih in finejših sob, kakor tudi žeteznih posteljnjakov. Priporoča se

Ant. Breščak

največja zaloga pohištva na Goriškem z lastno tovarno v Gorici, Via Carducci 14 (prej Gospaska ulica) in V. C. Favetti št. 3

ADRIA ČEVLJI

izdelek „Čevljarske zadruge v Mirnu“

Lastne prodajalne:

GORICA, Corso G. Verdi 22

TRST, Via dei Rettori 1.

Pozor! Podpisani naznanjam sl. občinstvu, da začenši z današnjim dnevom sprejemam v popravo žepne ure, ure budilke in druge po najnižjih cenah za 6 lir.

M. ŠULIGOJ, urar Via della Barriera 43 (pri državnem kolodvoru)

GORICA.

Pozor na domačo tvrdko!

Franc Saunig - Gorica

Gosposka ulica, sedaj v. Carducci št. 25

Velika izbera Pfaffovih in drugih šivalnih strojev iz prvih nemških tovarn za krojače, šivilje, čevljarje in sedlarje

katera jamči do 20 let

Velika izbera dvokoles. Izjemno prodaja tudi na obroke. Ceniki na zahtevo poštnine prosti. Lastna mehanična delavnica. Brezplačni pouk v umetnem vezenju.

Hotel - Restavracija „Zlati jelen“

v Gorici, Via Stretta

vsem znani po svoji točni postrežbi, dobri kuhinji in pristnih domačih vipavskih, briških vinih in izvrstnem kraškem teranu se priporoča vsemu občinstvu za obilen obisk. — Na razpolago so tudi lepe in snažne sobe za potnike.

Pridite in prepričajte se:

Lastnik **AI. Vida.**

Izkušeni civilni geometri

DOMENCO ROCCO

bivši geometri I. reda na zemljiški knjigi - Gorica, Corso Vitt. Em. 34

FELBERBAUM & ROLICH

(prej Hedžet & Koritnik)

Gorica - Corso Verdi štev. 7 - Gorica

Velika izbera moškega in ženskega sukna, raznovrstnega zefirja, perkala ter perila, velika zaloga pletenin in vezenin, kakor tudi vsakovrstnega blaga za neveste, drobnine ter vseh potrebščin za krojače in šivile.

NA DROBNO!

NA DEBLO

RESTAVRACIJA

PRI

„Treh Kronah“

v Gorici, Via Carducci,

ki je vsem znana po svoji vzorni postrežbi, izvrstni kuhinji in imenitnih domačih vinih, je ravnokar prejela

oni izvrstni teran,

po katerem je občinstvo že toliko krat povpraševalo.

Kmetje in meščani, sezite po plemeniti kaplji!

Lastnik: **Anton Malnič**

TEOD. HRIBAR (nasl.) - GORICA

Corso Verdi 32 (hiša Centr. Posoj.)

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne

Regenchart & Rymann, vsakovrstno blago za poročence kakor tudi velika izbira moškega in ženskega sukna.

Blago solidno!

Cene zmerne!

